

Greta och Hanna : tvenne österbottniska flickor i Sverige : berättelse

Wik, J. C.

59 C Br.

25 p.
Roman
R. 50.
(Pr.)

WIK, J. C.

Greta och Hanna.

Twenne österbottuiska flickor
i Sverige.

—
Berättelse

af

C. J. Wik.

—

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

CHICAGO

1911

Greta och Hanna.

Twenne österbottniska flickor
i Sverige.

Berättelse

af

J. C. Wif.

Herrn. Hellner.
Broderligt af
Torf.

Nikolaistad, J. W. Unggrens boktryckeri 1878.

Sticht op Zanna

Levens ophoofden hier

1. Eerste

2. Tweede

3.

4. Derde

Herrn Helmer
Abeloff
Herr

Verlag v. J. Neumann, Neudamm, 1848

I.

Det är en dag på förhösten 1868. Från stranden af en wacker innanfjärd wid Botenhaswets kust lägger en skötbåt, fullproppad med folk, ut till sjös. Den styr kofan ut mot haswet. Sedan den kröft sig fram mellan de många holmarna, som en nyckfull natur med friskostig hand utstrött inwid barmen af „en förlorad dotter af haswet“, ställer den sin kofa öfwer det s. k. „gläppet“, hwilket utgör en del af Dwarfen. Under tiden båten med utspända segel ilar för en frisk östwind rasft framåt, skola wi formera närmare belantskap med de ombord warande personerna. Först är dock nödwändigt, att kasta en blik tillbaka i tiden, för att få weta orsaken till den färd desse personer nu beträdt.

Föregående höst, då åkrarna stodo färdiga, att efter ett par weckors tid skänka landtmanen en riklig bergning för den kommande wintern, då kom en objuden gäst och gjorde allt hopp om intet: frosten, denna wårt jorbruks arffijende, kom och härjade den lofwarde grödan. Med bekymmer och bäsflan gic bonden och besåg de frostbitna åren. Wid hvarje teg han stannade, skakade han betänksamt på hufwudet, under det en och annan djw suck owilkorligen bröt-sig fram ur hans manliga bröst. Sådane suckade han för egen skud, men hustrun och barnen, dessa tänkte han på i främsta rummet. För deras skud hade han ju arbetat så tråget, ty han had hoppats kunna bereda dem ett sorgsritt

bröd; men huru grymt woro nu icke alla hans förhoppningar beswifna! Tanken på, att nödgas se sin hustru och sina barn swälta, tanken derpå uppfylde den redlige bondens, den ömma makens, den omtänksamma fadrens själ med ofäglig smärta.

Den påföljande wintern war en nödens och eländets tid. Hela Finland hungrade. Hvem minnes icke det sorgligt minnesvärda året 1867? Likt ett annat „swartår“ skall detta nödens år med ängslan iuristas i vårt lands tideböcker och kommande släkten skola fråga sig sjelfwa: war det stora hungersåret 1867 - 1868 sändt som en till bättring menande tuktan af Herren i himmelen, eller war frosten endast en uaturlig orsak till hungersnöden? Men då skall en röst inom den hwifwa: Den kärleksrike Guden älskade Finlands folk och han gaf det en lång tid frid och rolighet i landet, då detta folk, som firut utkämpat så många strider, fick förwänla sina swärd och spjut i plogbillar och wända sina gewär endast mot skogens rostlystna ulwar; han lät landtmannen i frid plöja sina så ofta blodstänkta tegar, under det att landets styrelse och förvaltning handhades af fäderneslandets egna söner, hwilka med käraf och nit arbetade för landets wäl; ja han satte en gräns för den lurande frosten, så att fältens skördar fingo mogna till slut, för att derefter med glädje införas i ladorna; men huru tackade Finlands folk Gud för alla dessa wälgärningar? Jo, det öfwerhaf hans budords wägar och wände sig till synd, — och hwad under då, att han undandrog det sin öfwerflödande wälsignelse och lät det erfara följderna af sina willfarelser och ärskaper?

Men wi återwända till våra sjöfarande.

I aftern sitter en medelålders man wid rodret. Han är blek och mager och har ett lidande utseende. Men ögonens liflighet och eld förråda en djerf och rasf karakter, som trotsar motgången och faran, i hwilka gestalter de än må upptråda. Under ett helt års tid har denna man, lifsom de flesta af hans likar, kämpat med den yttersta nöd och elände. — Han är en fattig dagafarl och har nu, för att förtjena litet, åtagit sig att till Swerige öfwerföra ett dusin arbetsjökande personer, män och qwinnor, äldre och yngre. Bland de sednare befinner sig en ung flicka, som tilldrager sig vår synnerliga uppmärksamhet. Hon sitter lutad med hufwudet mot handen, synbarligen försjunken i djup betraktelser. När hon någon gång kastar en blick utåt hafwet, synes en djup wemodig bedröfwelse hwila öfwer det wackra, men bleka ansigtet. De röda ögonen antyda, att tårar blifwit gjutna.

Redan har man hunnit så långt, att hemlandet synes endast som en mörk rand i fjerran. Flickan blickar med en obeskrislig ångslan mot det allt mer försvinnande fäderneslandet och den ena klara tåren efter den andra tillrar utför kinderna. Hwem undrar, att det förefaller henne smärtsamt, att lemna det land, der en får moder sjungit wid hennes waggas, der en älskad barndomswän och afhållna syfon hon ännu egde, om och hungersdöden bortryckt hennes fader och nöd och brist warit nära, att beröfwa henne det älskade barndomshemmet, i hwars närhet hon fordom lekte på den lugna fjärdens tåda strand. Huru lifligt minnes hon nu icke alla de oflydiga barnafrojder hon der njutit och

alla de förhoppningsrosor, som i hennes ungdomswår der slogo ut och en tid stodo i blom. Men ack, huru grymt har icke den förfärliga verklighetens stormar brutit de wackra rosorna! Månne någonting mera återstår att förstå, sedan hon förlorat sin fader, sedan hon måst lemna moder och syskon i fattigdom och betryck, säga sin ungdomswån kanske ett sista farwål och sjelf begifwa sig långt bort till ett fremmande land? Ack jo, ännu eger hon den dyrbaraste af alla glädjens och ungdomens blommor qwar: ofskuldens blyga ros blommor oförblefnad i Gretas unga hjerta. Måtte den heller aldrig blifwa bruten af passionens giftiga tand!

II.

Efter några dagars färd landade våra resjande i Hernösands hamn. Sedan passagerareafgiften, som war bestämmd till 4 mark för personen, war erlagd, begaf sig enhwar i land, för att söka sig arbetsförtjenst. Sådant war dock icke så lätt att finna på dessa trakter, ty tiotal finnar ströfwade redan omkring der, alla stadda i samma ärende. Qwinnor hade dock jemförelsewis lättare att få platser, än män. Redan på tredje dagen efter sin ankomst fick Greta arbete hos en ölbruggare i staden.

I denna stad inträdde en ny akt af hennes lefnads drama. Allt war så annorlunda än hon war wan. Der hemma gick man klädd så enkelt och anspråkslöst mot här. Greta sjelf hade icke widare än två a tre rutiga ylleklädnigar, några små rosblommiga hufswud- och halsdukar, ett slags rutig tröja eller blus, som hon kallade „talmö“ samt ett

par klumpiga smorläderskängor. Swart kunde hon nu komma med allt detta? Här gingo t. o. m. simpla ladugårdspigor i frasande, lysande kattunsklädningsar och så snart de avancerat till ordentliga köklor, köksjungfrur eller dyligt, skulle det wara fina muhlinsklädningsar, så urrundade och konstmessigt gjorda att det riktigt förbryllade vår goda Greta. I början runkade hon betänfsamt på hufwudet, när hon såg all den ståt, som fördes i kläder och lefnadsfätt, men småningom wänjde hon sig derwid, ja snart började hon, såsom wi skola få se, tycka att så borde wara. Dertill bidrog i icke så obetydlig mon det goda och wänliga fätt att wara som utmärkte dessa menniskor. De woro ju så barnsligt wänliga och glada mot hwarandra att det war en lust deråt. Och t. o. m. fina herrskaper woro så nedlatande och „gemena af sig“ att de med synbarlig aftning bemötte afwen den ringaste tjenaren.

Sälunda förflöt den långa falla wintern. I början hade Greta längtat tillbaka till sitt älskade om och fattiga Finland. Hon hade mer än en gång funderat att återwända så snart wären kom. Nu war wären werfligen kommen.

Tillsammans med en annan „finnslicka“ gick Greta en wacker söndagseftermiddag i slutet af maj ut i det gröna. De hade beslutat, att lemna stadens qwalm för en stund och begåfwo sig dertfore ut i den fria öppna nejden, för att der så njuta af all den herrlighet, som wären erbjöd. Muntra som dansande lam ilade de ut till en liten ängsdunge i närheten. Glada lärkor drillade öfwer deras hufwuden, en yster wårback porlade fram mellan träden i den lilla dällden der

nedanföör, och guldglänsande fjärilar fladdrade mellan blomstren och blommorna på den wadra skogsängen. Allt war så obeskrifligt skönt. Alla wäsen i Guds fria werld jublade af ny lefnadsluft och glädje.

De unga tärnorna woro fattade af samma känsla. De togo ihop och dansade och sjöngo och trallade så att det stod herrliga till. All längtan, sorg, ångslan, grämelse och framtidsfruktan woro förjagade äfwen ur Gretas unga bröst, ty wärglädjens och hoppets sol strålade med mer än wanlig glans. Det war en lust att se de dansande tärnorna. Deras friska rosenkinder woro så röda och fylliga, deras ögon så himmelsblå och klara, deras läppar så smultronlika, att man i detta ögonblick kunnat taga dem för ett par dansande kyrkenglar.

— Nu sätta wi oss ned på hwar sin blomstertufwa, pustade Hanna — så hette Gretas landsmaninna och wäninna — så skall jag berätta dig hwarföre jag är så glad i dag.

— Ja, det skall wara roligt att höra, sade Greta och satte sig ned.

— Som du wet, Greta, började Hanna, under det hon plockade på en blomma, har jag varit här i Sverige tre år redan. Lifkasem du kom jag hit fattig och föraktad. Jag fick tjenst hos patron Thorberg på Odenbacka, en större egendom icke långt härifrån staden, och der war jag två år. Snart blef jag bekant med ungdomen på trakten. Ack, du kan ej tro huru roligt det war på deras dansbaler! Icke woro gossarna sådana der enstöringar och så gubbaktiga som der hemma. Nej, lif och glädje war det och alla dansade af bara fatten. Wakta fick man sig i dansen,

att ej den hurtiga dansören skulle stjåla åt sig en och annan liten kyß.

— Uch, Hanna! afbröt Greta, det war fula stölder. Jefe tycker jag, att det passas sig, att en gosse skall kyssa en flicka, som han ej har något vidare att skaffa med och det till på köpet bland en hel hop folk.

— Så tyckte jag också först i min barnslighet, sade Hanna; men snart blef jag wannerwid och nu tycker jag, att det werkligen är bra mycket roligare, när gossarna äro muntra och glada, än om de, såsom der hemma wanligen sker, rada sig långs hänkarna, och låta flickorna bjuda upp sig till dans. Är det då skick och reson, att flickan skall bjuda gossen, då det borde wara twärtom?

— Heldre det, än att gossarna skola wänja sig wid en sådan djerschet, ja, jag jäger rent ut skamlöshet, att de opåtaladt kyssa flickorna under dansen, inwände Greta i bestämd och allwarlig ton.

— Ja, jag säger ingenting, yttrade Hanna, twetydigt blinkande med ögonen, wi skola framdeles talas wid om den der saken vidare. Nu skall jag enligt löfte berätta dig anledningen till min glädje denna dag.

Äret efter min ankomst till patron Thorbergs kom dit en ny gårdsfogde. Denna war en ung och wacker gosse, som jag började tycka om så rysligt redan första gången jag såg honom. Jag hade welat gifwa hela werlden, om den varit min, för egandet af en sådan man. Men hwad kunde jag hoppas något sådant; jag war ju blott en fattig fimmflicka, som ej ens hade något så när så wacker kläder, som här är wanligt. Och huru kan man behaga och fångsla en gosse, om

man ej helst har wadra kläder, utan går som ett återspöke? Detta har jag hundrade gånger sett här i Swerige, sedan jag började förstå mig något på werldens gång. Wet du hwad jag gjorde — — — men du får ej tala om det för någon! Lofwar du det, Greta?

— Jag lofwar det! försäkrade Greta.

— Jo, det första jag hann, fortfor Hanna, lade jag mig till eu alldeles ny kostym efter det mode som här är wanligt. På en dansbal strax derefter hade jag min nya drägt och du kan ej tro huru det war lätt och lustigt att swänga om i den nya ljusa och lätta kattunsklädningen! Det war någonting helt annat, må du tro, än de der tunga klumpiga yllesklädningarna som de bruka der hemma i Finland. Men så äro menniskorna der så otympliga och obildade sjelfwa, att det nog passas grof grå wadmål för gossarna och blårutiga yllesklädningar för flickorna.

Jag blef nu gång efter annan uppbjuden af Nils — så hette den nya gårdsfogden — och han förde mig hurtigt i walsen och war så beleswad och artig att det war makalöst. Med glädje märkte jag, att han såg med blida ögon på mig. Nu först började jag hoppas, att en gång så blifwa hans.

— Men, inwände Greta, icke hade jag åtminstone varit nöjd med en gosse, som älskat mig endast för granna kläder och icke hade jag heller, om jag varit i ditt ställe, Hanna, sökt fångsla honom med grannlåt.

— Alltid tager du allting så allwarligt som en läsareprest, skrattade Hanna. Det måtte wäl ej vara orätt, att vara älskward och nått, då man så wara kan. Tror du, att någon gosse här skall någonsin fria

till dig, om du ej lägger bort de plumpiga kläderna, det der fula språket och de der dumma sederna, hwarwid du varit wan der hemma. Nej, nått och fin måste man vara, om man skall bli omtyckt af bildade menniskor. Här i Sverige är det ett mera „praktiseradt“ (Hanna menade troligen civiliseradt) folk och derföre förefaller mångt och mycket annorlunda än i Finland. Uch, hwad der är tråftigt! Till Finland längtar jag då aldrig mera. Och dit återwänder jag heller aldrig, ty snart skall jag sira mitt bröllop med Nils. Se, det war detta som utgjorde min glädje. Nils war hos mig härom dagen och sade, att vårt bröllop skall stå inemot hösten. Är det icke roligt, Greta, att så fort få bli en lycklig brud? frågade Hanna med triumferande min och reste sig från sin plats.

— Lycka till! lycka till! önskade Greta af själ och hjerta.

De begge flickorna lemnade sina blomstertufwor och begäfwu sig på wäg till staden. Greta gick tyst och sluten wid Hannas sida.

— Hwarföre är du återigen så tyst och allwarjam som en dystre läserfka? frågade den sistnämnda.

— Jo, jag kan ej låta bli att tänka på något af det du nyss jagt mig, hwilket förefaller mig bra underligt. Du synes hafwa ernått din lycka genom en ny klädedrägt och för denna lycka glömt ditt hemland och börjat förakta dina anhöriga och bekanta der hemma. Wet du, Hanna, det förefaller mig som om du äfwen föraktade mig, ty jag är ju lika dum som alla andra bondjäntor i Finland.

— Nej, så skall du ej taga det, Greta. Du har varit lika plumsig och opraktiserad

som dessa, men du har redan blifwit långt bättre, ty redan för du dig nåttare, talar bättre och förstår att kläda dig med mera smak; ja du kan ej tro, hwad du gått framåt i bildning och upplysning på den korta tid du varit här i Sverige. — Hos patron Thorbergs tyckte de, att jag också utvecklades rasst från en okunnig bondlolla, som förstod ingenting, knappt så mycket som att niga när jag skulle helsa, till en nått och snäll jungfru, som kunde täfla med mången mamsell, ja t. o. m. fröken. „Ack, hwad söt och snäll Hanna blifwit inom så kort tid!“ sade lilla fröken ofta. Det ser ut som om hon gått flere terminer i en fruntimmersskola eller wiftats ett helt år i en af Stockholms bästa pensioner. Så hörde jag också andra ofta säga. Men du må tro, att jag äfwen bjöd till att blifwa något bättre än den tafatta „Finn-Hanna“, såsom man först kallade mig. Hwarje öre sparade jag till nya kläder och hwarje söndagsafton war jag tillsammans med byns ungdom, som war lika pass bildad och fin som en del herrskaper.

— Men huru skall jag förstå allt detta? frågade Greta. Du har berättat mig, huru gossarna stjåla kyszar i dansen, hwilket jag tycker wara opassande och syndigt. Sæde skulle en ärlig finnslicka, hon må sedan anses huru fjollig som helst, tillåta sådant. Och det är ju syndigt och lättfärdigt att så göra. Så gjorde man icke der hemma, utan allt gick ärligt och ordentligt till.

— Du skulle minjann passa till pietist, Greta, sade Hanna skrattande och gäckande. Du anser det för synd och lättfärdighet att gossar och flickor roa sig och äro muntra; men hwarföre är det syndigare än annat?

Och än sen? Det är roligt och detta är väl hufvudsaken. "Medan man är ung, skall man sjung", säger ju ordspråket. Ingalunda vill Gud, att vi skola sucka bort vår ungdomstid, såsom man säger att kloster-nunnorna fordom gjort?

— Nej, men man skall icke nöta den fåfängt bort, sade Greta. Det heter ju i psalmboken:

Swad nyttigt är, hjälp Gud! jag må det lära,
Beslita mig derhos om dygd och ära;
Min nngdomstid ej nöta fåfängt bort,
Det läras bör är drygt, men tiden kort.

— Ja, det är just det jag har sagt, inföll Hanna, att vi skola lära oss någonting. Men detta kunna vi icke med att ständigt sitta inom fyra väggar: nej, vi måste vara med i sällskaper, så att vi lära oss känna världens gång och så att vi weta seder och bruk i kläder och allt annat som hör till ett silweriseradt lif.

Hanna war nu mycket wigtig, såsom hon sett och hört de unga damerna hos "patrones" wara, när de med eld och iswer resonnerade om det "silweriserade" lifwet, om sällskapslifwet, baler, konserter, spektakler, nya moder och den rådande goda tonen m. m. För att ytterligare göra den wigtiga saken klarare för deu stackars enfaldiga Greta, hwars upplysning och bildande hon hade gjort till sin uppgift, tillade Hanna i en ton, som lät förstå huru lifligt hon i denna sak kände sig wara Greta öswerlägsen:

— Och desutom skall du weta, Greta, att det ej hör till den goda tonen, att i bildade sällskaper, i synnerhet i städer, tala om Gud och synden och sådana der saker, ty mången mera "silweriserad" menniska tror ej mera

på de sagor bibeln berättar. Jag hörde att fröken Thorberg sjelf sade, när hon kom från Stockholm — ty du skall weta, att patrones fröknarna foro ända dit, för att blifwa riktigt fint bildade — hon sade, att numera alla klofare menniskor i Stockholm skratta åt bibelläsarna, som tro på de underliga sagorna i bibeln. Jag wet ej riktigt hwad jag skall tro om den saken; men så mycket wet jag, att mycket, som jag ansett vara syndigt, är alls icke syndigt. Och om jag än i min ungdomsyrjel ej alltid kommer ihåg att vara så sträng och helig, som bibeln fordrar, så är det ju bara ungdomsdäriskaper och förwillelser, som det är tids nog att aflägga, sedan man blir gammal och mera allwarjam. Så anses det alltid i Stockholm, jade fröken Emilia.

Under det den munwiga Hanna så talade, for en förfärlig känsla genom den unga Gretas ofskyldiga hjerta, på hvars djup en helig wördnad för Gud och hans ord bodde. Hon egde sin rena barnatro på Gud wantastad i sin själs innersta och ännu hade hon ej hört, att någon menniska betwislat sanningen af Guds ord. Hon blef derföre så försträckt öfwer Hannas ord, att hon på en lång stund ej kunde säga någonting. Slutligen utbrast hon i häftig gråt och kunde endast med möda framstamma denna fråga till sin wäninna:

— Huru kan du tänka så syndigt, kära Hanna?

Den tillfrågade blef nu också allwarjam och tankfull och samtalen afstannade. Båda gingo de tysta wid hwarandras sida. Hwad de tänkte weta wi icke, men det weta wi, att glada och jublande som lärkor lemnade de staden, men tysta och bedröfwade återwände

de. Orsaken känna wi också. Det war något som stört den harmoni, hwilken på grund af en wiß likhet i lynnen uppstått hos de unga tårnorna. Ja, det war något ännu mera. Gretas fromma barndomstro hade för första gången genomgått ett prof, som qwarlemnadt ett sorgset intryck, ty Greta hade aldrig anat, att denna tro icke hyllades af alla menniskor. Som hon emellertid wiste, att hennes tro om bibeln war Guds ord och att Gud hatade all synd war rätt, kunde hon ej annat än bedröfwad öfwer de arma menniskor, som förkastade bibeln. Synnerhet war hon bedröfwad för Hannas skull, som hon nu fann wara så långt bortkommen från rättta vägen. Hanna åter plågades af ett oroligt samwete, som nu först kände, huru fridlöst det i sjelfwa werket war. Hanna hade på lång tid ej känt någon kraftigare rörelse i hjertat, ty om än någon sådan en tid och annan sökt bana sig wäg ditin, hade den ej lyckats. Hon hade motstått hwarje rörelse och förqwäst samwetets röst wid bullret af ungdomsnöjnas brusande flod, hwilken förde henne med sig såsom en flytande trädspån. Hanna hade sökt föra den ännu oförderfwade Greta i samma förderfliga strömfåra, men hade mött ett motstånd, som för ett ögonblick åtminstone wäckte hos henne sjelf tankar på hennes egen farliga belägenhet. Dock få wi till Hannas fördel upplysa, att hon ej sökte implanta sina förwända åsigtter i Gretas hufwud så mycket med affigt att wilseföra, som fastmer i den wälmeningen, att bibringa henne en nödwändig „bildning“.

Huruwida Hanna lyckades utföra denna sin förejsats få wi snart höra.

III.

Greta beslöt, då hon lemnade sin mor och sina yngre syskon, att ifall hon under sin vistelse i Sverige kunde hopsträpa några penningar, så skulle de helgas hennes kära moder. Hon wille, allt hwad hon förmådde, lindra sin mors bekymmer och elände. Med glädje tänkte hon derföre, när hon fick tjänst hos ölbruggaren och lyckades betinga sig en ganska förmonlig lön, att den dag snart skulle komma, då hon skulle få sända sin första gåfwa till hemmet. Huru lycklig hon kände sig, då hon några veckor före jul war till postkontoret och affände ett litet penningebref till modren, kunna wi bättre tänka öf än beskrifwa. Hela julen tänkte hon på, huru glada hennes mamma och syskon skulle blifwa öfwer den lilla julklappen. Sæde kunde hon sända många riksdaler, men gåfwan war stor nog för att fröjda ett älskande moders-hjerta och för att skaffa en warm julgröt, litet lutfisk samt ett julljus, som kunde på den högtidliga julforgonen belysa den dunkla lojan.

Om trettondedagen fick Greta mottaga ett warmt tackjägelbref från modren och syskonen. Den förra tackade henne af allt hjerta och önskade, att hon alltid måtte förblifwa en lifa snäll och hjertegod dotter, som hon hittills varit. Hon förmanade henne att hafwa Gud för ögonen och i hjertat alltid och att aldrig öfwergifwa hans budords wäg, så skulle henne wäl gå i det fremmande landet, der hon hört, att så många frestelser möta en ung flicka. Syskonen hade varit så glada öfwer Gretas bref och julgåfwa, att de dansat och hoppat storliga hela julaftonen, under det de idkelligen upprepat systerns kära

namn och hundra gånger frågat: „Mamma, när kommer Greta hem? Kommer hon till sommaren? Svarföre kommer hon ej hem?”

Men brefwet innehöll något om möjligt än mera glädjande för Greta. Brännbäck Ant, hennes barndoms- och första ungdomsvän, hwilken hon hållit af så långt hon mindes tillbaka, och som hon aldrig upphört att älska, till honom hade hon sändt en blyg helsning i sitt bref; och nu beskref modren huru glad han blifwit deröfwer att Greta ännu mindes honom. „Fråga, hade han bedt, om hon ej snart kommer hem! Allt är så tomt och ödsligt här hemma nu sedan hon for bort.“ Till en kamrat hade han yttrat, att om han bara haft hemmanet medan Greta war hemma, så skulle han aldrig tillåtit henne resa bort.

Det war en högtidlig trettondagsmorgon för Greta. Hon hade just tagit psalmboken och skulle gå i kyrkan, då brefwet anlände; men på en lång stund kom hon sig ej att gå, ty de ljusblå ögonen badade länge i en warm tåreflod, hvars fria lopp hon ej förmodade hämma. Slutligen blef hon dock lugn, torkade bort hwarje spår af tårar på sin kind och gick upp i Herrans tempel. Der tackade hon Gud för all den godhet och nåd han bewisat henne och bad, att han äfwen framdeles wille vara hennes tröstare och beskyddare i alla motgångar och faror. Wisjerligen wiste hon ej ännu, att så många farliga frestelser och lockelser funnos, som hon i en sednare tid erfor, och om hon redan mött några sådana, hade hon ej förstått sig uppå dem, ty huru kunde hon med sitt ofkonstlade och rena wäsen befara giftiga ormar under

fagra blomster, eller huru kunde hon tro, att de bullrande och lysande nöjen, hwarefter menniskorna så mycket jägtade, skänkte dem en för det mesta majstungen fröjd, som wänligen efterföljdes af en pinsam tomhet? Allt detta förstod Greta ganska litet; men en a-ning samt modrens warnande ord sade henne, att hon borde wara på sin wakt emot de förföriska irrbilder, som wille locka henne från dygdens wäg. Med fördubblad iswer bad hon derföre till Gud.

Greta beslöt denna dag, att åtminstone till midsommaren också sända en wänlig gåfwa till hemmet och en warm helsning till barndomswännen. — Tiden ilade förbi och midsommaren kom. Greta sände ett bref till hemmet, men — inga penningar och inga helsningar till barndomswännen. Drifaken war följande:

Gretas enda fällskapsyster och wäninna war Hanna. "Sådan man umgås med, sådan blir man", säger ordspråket. Detta sannades äfwen på Greta. Så småningom och oförmärkt hade Hannas tänke- och åskådningssätt smittat henne, att hon ej wiste huru, ja, knappt anade att så war. Greta hade följt sin wäninnas råd och lagt hwarje fyrk till nya kläder och grannlåtssaker. — Derföre fanns ingenting qwar att sända modren, när midsommaren kom. Wäl kände hon en bitter förebräelse deröfwer i sitt hjerta, då hon bar det toma breswet till postkontoret, men denna känsla förjagades snart af en tanke, som beherrskade henne. Hon hade öfwerenskommit med Hanna, att följa med henne till Friagaby, der Odenbacka war beläget, ty der skulle ungdomen hålla midsommarwaka och dansa omkring en ståtelig majstång. Nils

hade lofwat komma efter dem med häst. De hade uppjudit all sin förmåga att skaffa sig en wärdig utstyrel till denna glädjestund i det gröna.

Afstonen war inne. Redan war Nils kommen, för att hemta sitt „wäna wif“. De båda flickorna klädde sig, men det gick långsamt. Här profwades klädningar, här förjöttes tröjor och dukar, här waldes gramm-låtsjaker och „krims krams“ och ofta stannade de de noggranna tärnorna i walet och qwalet, ithy att det icke hade sig så lätt att bestämma, hwad som kunde taga sig bäst ut på en grön lekplats i ett hwimmel af menniskor i olika dragter. — Något lysande måste det nödwändigt vara, derom woro båda öfwerens. Hanna beslöt derföre till sist, att anlägga den nya ljusa mußlinsklädningen och Greta tog sin bästa kattunsklädning, som hon förfärdigat förra weckan, troligen i anledning af den förestående festen. Hanna betraktade Greta med förnöjelse och yttrade:

— Minnsann är du ej så nått som en dostande ros, Greta, och jag försäkrar, att flere än en fjäril kommer att iwäfwa omkring dig denna afston, önskande sig få hwila i din ljuswa kalk.

Greta mönstrade Hanna från topp till tå och yttrade i munter ton:

— Ja, och du Hanna är lika brofig som den der markattan jag såg häromdagen och säkert skall man begapa dig lika mycket som henne.

Hanna tyckte föga om denna jemförelse, men hon låtsade om ingenting — Greta war ju ännu så „okunnig“ bewars. — Samnt nog. Greta war ännu ett okunnigt barn både i koketterings- och konversationskonsten emot

Hanna, som tittat t. o. m. in i fina werlden, dock icke så mycket i werkligheten, men desto mera i inbillningen, ty hon hade läst ett dusfin romaner, hwilkas innehåll hon riktigt slukat. — Hon war nemligen slängd i bokläsning och läste också allt annat gerna, utom — bibeln. Fröknarna Thorberg, som med all iswer sökte bibringa den mottagliga sinnslidan en högre grad af bildning, hade derföre lånat henne romaner, jemte det de på allt sätt stälde så till, att hon fick tid att läsa dessa kära böcker. Hannas framsteg glädde dem och de förespeglade henne en lysande framtid, isynnerhet sedan hon blifwit förlofwad med Nils. Denna war ännu egentligen s. k. fördrång endast, ehuru fröknarna för Hannas skull kallade honom „gårdsfogde“, men det kunde ju hända, att äfwen han gick framåt, så att han slutligen blefwe „inspektör“ och då fick Hanna blifwa — fru. Det war detta som länge lekt henne i hågen och när hon nu hade utsigt att nå sitt mål, blef hon mera än losligt fåfång och kanske — högmödig.

Då slickorna satt sig upp i åkdonet, smälde Nils till hästen med pissen så att det klatfchade efter, hwarpå det bar af i gungande traf. Fården blef rastlare än våra qwinliga åkande kanske önskat, ty Nils hade i staden förplågat sig ganska grundligt med wingudens häfwor, och hade derföre ett „dugtigt förhufwud“. Innan kort woro de framme wid lekplanen, der en stor hop ungdom redan war samlad.

På midten af en grönskande större beteshage hade man rest en dråpelig majstång, i hvars topp den kära blågula swenska flaggan swajade. För öfrigt war den wackra maj-

stången, med sin affats för spelmännen, sirad med grönt och blommor från topp till tå. Allt war färdigt till festens början. Spelmännen ströko upp en hwirflande polska och så fattade den kringstående ungdomen hwarandras händer och swängde tappert om i en stor ringdans. En riktigt sprittande midsommarfröjd lifwade allas sinnen. Hwarje öga strålade af glädje och förtjusning, hwarje bröst widgades, hwarje hjerta klappade tätare och hwarje kind färgades rosenröd.

Efter den stora ringdansens slut började man med walsjer och polketter af åtskilliga slag. Enhwar af gossarna walde sig en blomstrande tärna och så dansade man par om par så att det stod herrliga till. Greta, som föresatt sig att endast åse det roliga lefwernet och isynnerhet ge allt på om några stölder skulle föröfwas under dansens yra hwimmel, hade knappt hunnit kasta sina spejande blickar öfwer den dansande hopen, förrän Nils och en annan rak yngling framträdde, bugade sig artig och bjödo våra flickor upp till en wals. — Greta blef litet förlägen, men repade snart mod och följde sin dansör på lätta fötter. Det gick lustigt och bra och hon kände sig riktigt stolt öfwer att blifwa förd af en så ståtlig „kavaljer“.

Petter Olsjon, hennes kavaljer, war också onekligen en reslig yngling, med stora ljusblå ögon, fylliga kinder och ett höghwälsdt bröst. Han war glad, språksam och liflig och i sitt sätt att wara syntes han fri och obeswärad af alla slags band. Dertill bidrog troligen en lifsigswande dryck, som han ofta och nästan wid hwarje danstillställning plågade förtära i ganska förswarlig mängd tillsammans med Nils. Denna dryck war bränwinet, såsom

man fallar den, ehuru den icke alls synes vara brännande, att döma af den begärlighet hwarmed den förtäres, — ty icke plägar man ju gerna bränna sig. Likwäl gick det våra wänner, såsom det gått tusende andra före dem: de brände sig rätt grundligt, ja, så grundligt att de fingo jär, hwilka woro olätliga. Dock — wi skola ej gå händelserna i förwäg. Låtom öf återwända till våra unga slidor.

— Wet du, Greta, hwiskade Hanna efter en slutad wals, Petter Olsjon är rikaste bondsonen i hela Friggaby. Det wore minnans ingen dålig lycka att få en sådan fästman. Wäl säges det, att han rumlar litet emellanåt, men — hwar får man någon som ej gör det? På det hela är han dock byns bästa gosse. Jag lyckönskar dig, Greta, om du kan fånga honom i kärlekens snärjande rofengarn.

— Huru skulle jag kunna det? menade Greta twiswelsfull. Dock tindrade redan en hoppets stjärna fram mellan de mörka molnen af twiswel och owisshet.

— Utminstone är du på god wäg, försäkrade Hanna. Denna förjättran tände ännu en stjärna. Och innan festens slut och innan midjommarmorgonen randades, uppgick hoppets sol så strålande, så lysande och klar, att hon täflade med den wackra midjommarsolen i glans och förgyllande prakt. Greta hade nu en enda tanke, som uppslukade alla de öfriga, en enda önskan, i hwilken alla andra önskingar woro koncentrerade, nemligen: att blifwa en rik bondhustru i Friggaby. Hennes wäninna gjorde anspråk på något mera af jordisk ära och lycka och önskade därför: måtte den dag snart randas, då jag får

blifwa en förnäm fru på Odenbacka och njuta af det „silfweriserade“ lifwets nöjen och förströelser!

Skola våra tärnor nå sina önskningsmål?
Wi få se.

IV.

Nåra ett år har förflutit.

Wid trappan af patron Thorbergs hus står en ung qwinna. Hon bär ett spädt barn på wenstra armen, på hwilket hon nu synes blicka med obeskriplig ångslan. Hennes bleka ansigte bär en prägel af lidande och motgångar. Dgonen ega icke denna ungdomliga eld, som man kunnat wänta sig hos ett par så unga ögon som desja. Hon ämnar synbarligen tråda in i köket, men tvekar ännu och står der rådwill och lifsom fruktande någon fara. Slutligen suckar hon djupt, stiger upp för trappan, öppnar dörren och träder in.

— Kors! är det du, Hanna? utropar en ung flicka wid köksspiseln och kastar förwånande blickar på den inträdande.

Det är verkligen Hanna, denna bleka qwinnogestalt, som nu står der, med ett barn wid bröstet och blygsel och smärta målade på sitt ansigte.

Den förwånade köksflickan åter, är ingen annan än Hannas gamla wäninna, Greta.

— Huru står det till, Hanna? frågade Greta, sedan den första öfverraskningen hunnit lägga sig. Sag har ju ej hört eller sett något af dig allt sedan julen, då wi träffades helt flygtigt i staden, och nu kommer du —

— Med ett barn på armen, inföll Hanna med en röst, som hon försötte göra skämt-

sam, men som alltför väl förrådde, att den kom ur ett hopplöst bröst.

— Ja, som du säger, sade Greta. Hanna, du måste säga mig, huru det hänger ihop med alltsammans; annars wet jag ej, om jag skall gråta eller skratta. Sag fruktat, att det för-ra tywår måste komma ifråga.

Swad Hanna nu berättade för Greta skola wi i största korthet berätta för läsaren.

Wi erinra oß, huru glada och förhoppningsfulla våra tärnor woro wid den omtalade midsommarwakan. Hannas förhoppningshim-mel war dock icke så klar, som då wi först gjorde hennes bekantskap. Ett moln swä-wade redan deröfwer, men Hanna betraktade det alltför flygtigt för att det skulle kunnat injaga någon oro i hennes af glada fram-tidsdrömmar omtöknade sinne. Hannas fäst-man hade länge varit en älskare af bullran-de jällskapet, der man war ense om,

Att jällskapsfröjden en sorg blott är,
Då bränwin fattas i kretsen der.
Det gudawinet det är ock gifwet
Att öka glädjen i ungdomslifwet,
Att trösta mannen i des bekymmer
Och lifwa gubben när ögat stymmer;

men på de sednaste tiderna hade han blifwit en äkta rumlare, som ej annat wille göra, än att fitta wid sin bränwinspulla i mun-tra dryckesbröders jällskap. Allt oftare bör-jade han försumma sin tjenst och sitt arbete, till ledsnad för patron Thorberg, som slutli-gen förklarade, att om han ej upphörde med Bachitjensten, så skulle han snart slippa wara tjenare på Ddenbacka. Nils hörsammade icke dessa warningar. Slutligen fann Thorberg sig föranlåten, att „wråka honom på porten“.

Man will gerna tro, att Nils nu skulle sett, hwars andas barn han war och märkt, att man, äfwen hwad jordiska ting beträffar, icke kan tjena två herrar, Bachus (bränwinstguden) och sin husbonde; men han tog allt ännu sin tillflykt till den förra, menande att

Bränwinstären den bästa är

Af alla drycker, som jorden bär;

Ty inga sorger på jorden finnas,

För hwilka icke en tröst kan winnas,

Om blott du Bachus will åkalla

Och djupt i glaset dem dränka alla.

Trogen denna åsigt, som tywärr tyckes wara ganfka allmänt rådande både bland herrskap och bönder, fortgick Nils hejdlost på den beträdda banan, sorglost hängiswande sig åt lidelsens förstörande magt. Zwungen af omständigheterna tog han slutligen hyra på ett amerikanskt fartyg, ty han hade beslutat, att — emigrera (utwandra).

Nu stod den stackars Hanna, på hwilken Nils knappt ett ögonblick hade tänkt, allt sedan han blef skild från sin tjenst, nu stod hon ensam och öfwergifwen. Alla hennes förhoppningsrosor woro i ett nu förblefnade. Alla de skimrande luftflott hon i sin rika fantasi uppfört blefwo af en werklihetens stormil störtade i ruiner. Ingenting så hjertslitande finnes som ett dyligt slag för en hoppfull tärna, hwilken aldrig smakat något af sorgens bittra galla. Hannas kärlek till Nils war ifrån början ingalunda något djupt grundad; men under tidens lopp hade den dock slagit allt djupare rötter i hennes i sjelfwa werket känsliga hjerta. Den kunde därför ej mera ryckas derur, utan att ett stycke af detta arma förwillade hjerta äfwen måste

följa med. Hannas sorg öfwer hennes fel-
 slagna hopp, hennes swikna tro och hennes
 gäckade kärlek, war dock på wißt sätt nyttig
 för henne. Hon upptäckte nu de förwillejer-
 nas garn, uti hwilka hennes fåfänga snärjt
 henne och hon fann, att den lycka hon efter-
 sträfwat, varit en förswinnande irrbild. Dock
 hade denna irrbild bedarat henne till den
 grad, att hon glömt dygd, ära och heder un-
 der jägtandet efter densamma. Hon gjorde
 derföre snart en upptäckt, som i början war
 nära att störta henne i förtwiflans och wan-
 sinnets mörka natt. Den arma bedragna och
 öfswergifna Hanna skulle blifwa — moder.
 Detta war mera än hon förmädde bära. Tu-
 sende mörka tankar hwälfde sig i hennes upp-
 hetjade hjerna. Öfwer allt der hon kom och
 gick tyckte hon, att hwifskande demoner om-
 gäfwö henne. Från den wid stranden sorg-
 ligt klagande wägen manade de henne i för-
 förifka toner att störta i det öppna djupet,
 för att på en gång göra slut på alla de li-
 danden, all den wanära, nöd och elände, som
 wäntade henne. I den dystert fusande sko-
 gen wille de locka henne från allt umgänge
 med desja medmenniskor, hwilka föraktade
 henne och stötte henne ifrån sig. På tusende
 olika sätt försökte frestaren få magt öfwer
 henne. Hanna stod också nästan redlös i den
 hårda kampen. Hon wiste icke af någon i
 himmelen eller på jorden, som wille strida
 för och med henne. Att det gifwes en seg-
 rare öfwer den giftiga synden och den lede
 frestaren, det ihågkom hon icke. Wäl fanns
 det en tid, då hon trodde det och gladdde sig
 deråt, men den war förswunnen.

Allt denna syndens besegrare lofwat strida
 för enhwar, som sjelf will strida och ber ho-

nom derom, och att från hans mun utgått detta herrliga löfte: „kommer till mig, I alle, som arbeten och ären betungade och jag will wedergwicke eder“, — detta allt hade hon glömt och förgätit.

Allt hwad hon nu ihågkom war några fraser ur de många romaner hon läst hos patron Thorberg. Ibland desja fanns en isynnerhet, som hon nu med allt allwar wille tillämpa på sig sjelf: denna fras lydde så här: „allt hwad du ej kan ändra, skall du med hög själ fördraga“. Hanna uppbjöd all sin förmåga för att tillämpa sig ett filosofiskt lugn i stormen; men det wille ej gå. — Inom henne tärde bittra samwetsförebärlser och utom henne mötte stundligen påminnelser om hennes wanära och hennes hopplösa belägenhet.

Den långsamt framskridande tiden hade dock gått sin jemna gång. Och nu när den glada wårsolen började förgylla jorden, fick Hanna ett nytt mål för sin kärlek och sina omsorger. Förtwiflans wågor hade laggt sig på hjertats haf, så att Hannas mörka planer om att dölja sin skam genom ett nytt brott, ett barnamord, ej mera kunde finna rum i hennes bröst, hwilket nu twärtom widgades af den mäktigaste af alla känslor: moderskärleken.

I dag hade Hanna ställt sina steg till Denbacka i hopp, att hon der skulle finna medlid samma och öfwerseende menniskor. Det wore ju möjligt, att de unga fröknarna skulle anse hennes iråkade belägenhet såsom en följd af en stundens förwillelse, en swaghet, werkad af en passionerad kärlek, och att de således ej skulle dömma henne så strängt, utan söka gjuta tröstens balsam i hennes förkrossade

hjerta samt räcka henne en hjälpsam hand. — Lockad af dessa och dylika förhoppningar hade hon besegrat alla betänkligheter och fattat mod att nalkas sina fordna wälgörarinor. Men äfwen här blef hon beswiken i sitt hopp. Wisserligen sade de sig hyja medlidande med henne och beflagade också i många ord hennes olyckliga belägenhet; men i öfrigt woro de så kalla, så stela och förnäma, att det smärtade Hanna och hon ångrade sitt besök på Ddenbacka. De drogo sig snart tillbaka, lemnande köksdörren med en förnämning till Hanna och en befallning till Greta, att hon skulle tillreda en måltid för den „olyckliga qwinnan“.

Nu gömde Hanna ansigtet i händerna och började gråta. Swilken känsla, som grep henne, kunna wi bättre föreställa oss, än beskrifwa.

Kan det gifwas någon större synd än förförelsen? Att trampa ofskulden i stoftet, att förstöra en qwinnas frid och ofskuld, att tillintetgöra hennes alla förhoppningar för framtiden och all glädje för det närwarande — manne ej detta wara ett brott, hwaröfwer himmelens saliga englar stå sörjande inför den Ewiges thron? Och skola icke de tusende bittra tårar, som en sådan olycklig förförd qwinna gjuter, skola de icke engång falla som glöddande eldfulor på förförarens fridlösa samwete? Att gifwa löften, dem man ej ämnar infria, att göra eder, dem man ej tänker hålla, är icke detta så lågt och uselt handladt, att man ej wäntar det af turkar eller hedningar, mycket mindre af menniskor, som bära fristna namnet?

Och du, yngling, som hyser redliga affigter, som ej menar annat än allwar med dina löften, se till, att du ej plockar den sagra rosen i förtid, ty då skola engång samwetsförebräuelsernas stingande törnen tillfoga dig swidande sår. Den slicka, du älskar, är icke din maka, hon är endast din fästmö. Men icke sannt? du will ju ega en ren och oskyldig fästmö, hwars friska rosenkinder på bröllopsdagen skola bära wittne om, att bruden är ren som en lilja i dalen och hjertegod som den spelande winden på en solbelyst sjö. Nåwäl, du får en sådan brud, blott du alltid ihågkommer, att din fästmö är en doftande ros, i hwars kalk ofskulden ännu drömmar om paradisskärlek, hwars rena himmelska wingar du ej får stäcka i den sinnliga lidelsens stoft.

Men tillbaka till berättelsen.

Wår olyckliga Hannas fästman war en förförare. Från första stunden hade han ej menat allwar med sin kärlek till henne; han tänkte endast göra såsom den, hwilken plockar den blomman han ser wid sin wäg och för en stund njuter af dess balsamiska doft, men sedan bortkastar henne, för att trampas under fötterna. Men den ena lidelsen räcker den andra handen, tills de bilda en oslitlig kedja, hwarmed mörkrets furste utan förbarmande drager den lätt sinnige i lasternas bottenlösa afgrund. Så gick det Nils. Hans sinnliga kärlek neddrog honom i stoftet, och så kom begäret efter rusdrycker och släpade honom ännu djupare. „Synden straffar sig sjelf och blir ytterligare straffad.“

Nils förförde Hanna, men wi böra icke glömma, att fröknarna Thorberg wilseförde henne. De hade således också del i hen-

nes glömska af dygden och hennes olycksbringande jagt efter en inbillad lycka och ära. — Den skönaste prydnad, som gifwes för en enfaldig, olärd bondqwinna, likasom för den bildade damen, är den fromma barnatron, som i kristlig enfald och kärlek blickar upp till en himmelsk fader, hwilken lofwat wara ofskuldens hägn och den wärnlöses förswarare. Ofwergifwa de denna tro, förmenande sig i sin wisshet hafwa funnit något bättre, då förwandlas snart deras dygd och ofskuld i en skimrande såpbubbla, som brister för den minsta lidelsens slägt. Synnerhet gäller detta för qwinnan ur folket. Den bildade qwinnans dygd är skyddad af många slags yttre förswarswerk och konstgjorda murar, som det ej är så lätt att genombryta eller öfwerstiga; men för den obildade qwinnan gifwes det ej några sådana, utan det beror nästan helt och hållet på hennes egen inre jedliga halt, om hon skall lyckligt bestå hwarje prof eller icke. Huru wigtigt derföre, att hennes barndomstro, hennes tro på Gud, hans helighet, rättfärdighet och godhet, och på Frälsaren, som utgjutit sitt blod för att rena henne från all syndens smitta och genom sin Anda uppfostra henne för Guds rike, hwari intet besmittadt kan ingå, icke fördunklas, icke förswagas eller bortresonneras. Att heröfwa en allmogens son eller dotter denna dyrbara klenod, är det samma, som att heröfwa sjömannen hans kompass, då han är stadd på färd öfwer den wilda oceanen. Så gjorde likwäl fröknarna Thörberg. Sjelfwa smittade af den nymodiga bildning, som kläder sin gudsförgätenhet i ett lysande omhölje af klingande fraser och som anser hjertats tro och förtröstan på den treenige Guden såsom ett föråldradt fantasi-

foster — sjelfwa smittade af denna bildning, sökte de sprida densamma till andra och trodde sig då uppfylla en god mission. Olyckligtvis skulle denna upplysning föra Hanna i ett egyptiskt mörker, som den underblåsta fåfångan gjorde ännu mera förwillande. Följderna hafwa wi sett.

Mätte en såd an som fröknarna Thorbergs bildning aldrig finna en väg till vårt undangömda land! Sjufallt lyckligare äro wi med all vår öfverflagade ofunnighet, än wi wore, om denna moderna bildning finge inträde ibland oss. Dock synes det af wisfa tidens tecken, som om den redan började winna sympatier äfwen inom våra landamären. Låtom oss därför vara på vår wakt!

Men det är nu hög tid att återtaga berättelsens tråd.

Hanna återwände samma sonmar, som hon blef moder, till sitt hemland, der hon nu har sin utkonist för sig och sitt barn genom tungt froppsarbete.

Och sedan Hanna nu utspelat sin rol i vår lilla berättelse skola wi tillse, huru det efter sednast skildrade händelser gick vår wäninna Greta på Ddenbacka.

Då det emellertid äro idel nya saker, som skola berättas, torde det vara på sin plats att upplägga ett splitternytt kapitel.

V.

Genom Hannas föranstaltande hade Greta fått tjenst på Ddenbacka. Här, mente Hanna, war rätta platsen för Greta, ty här kunde hon få en wälbehöflig bildning och komma i åtnjutande af det civiliserade lifwets fördelar. Greta sjelf tänkte kanske icke så

mycket på denna sak, som fastmer derpå, att hon härigenom kom närmare sin älskare.

Fröknarna Thorberg hade wisserligen ämnat tända bildningens ljus för Greta också, men de afstodo snart från sitt företag. Greta hade nemligen sin egen lilla dans, hwilken wisserligen ej spridde något klart sken på hennes lefnadswäg, men som hon likwäl för ingen del wille släcka, och följden blef den, att de förnåma flickorna satte sitt ljus under skäppan.

— Greta är icke så mottaglig för en högre bildning, som Hanna, menade fröknarna och läto henne derföre i allsköns ro läsa sin psalmbok om söndagarna, sedan de först utan framgång erbjudit henne en „bättre och mera bildande lectyr“, nemligen — romaner, hwars wal de föga förstodo lämpa efter den persons behof, för hwilken de woro ämnade.

Greta war ej så listig, men ej heller så flyktig och ostadig som Hanna. Uti hwad hon tänkte och gjorde inlade hon hela sin själ och kunde följaktligen ej så lätt dragas bort derifrån. Men hade hennes tankegång engång riktigt kommit på sned, så war det ej heller någon lätt sak att rätta den; dertill behöfdes större än wanliga krafter. Såfångan hade småningom fått magt öfwer hennes hjerta, så att hon länge äflades med, att er nå en lycka, som för den sansade betraktaren framstått som olycka. Och Greta skulle kanske fortgått så hejdlöst på förwillelsens väg, lifasom Hanna, tills någon förfärlig olycka eller motgång öppnat hennes ögon, men en händelse inträffade, som frammanade förblefnade minnen och känslor med sådan kraft i hennes själ, att hon i tid wäcktes till eftertanke och befinning.

På våren af samma år, som Greta tjente hos patron Thorberg, kommo „Sverigesjeglare“ från hennes hemförsamling till Hernösand och med dem följde Gretas en ungdomsmäninna, som framförde hjertliga helsningar från Brännback-Anders. Han lefde allt ännu i det glada hoppet, att Greta skulle återvända från det fremmande landet och att hans ljufwaste drömmar då skulle blifwa en verklighet. Nu fylles Gretas själ af ljufwa barndomsminnen, känslans källäder, som varit på väg att förstina i werldslifwets öken, bröt fram och rann så frisk och klar, att det war, likasom om en ny skön vår skulle uppblomstrat i Gretas innersta. Orsaken till den spänning och den oförklarliga oro, som de sednaste tiderna sönderslitit hennes själ, fann hon nu; en inre röst hade nemligen hwiflat henne, att hon nu war stadd på en sorglig väg, men hon hade ej welat lyhna till förnuftets maningar, utan med slutna ögon welat fortsätta vidare. Af Hannas olyckliga öde hade hon ej welat taga någon warning och för sin fästmans fel hade hon varit blind, bedarad af sin fäfangas förespeglingar af det lysande lif hon ändå kunde få föra såsom en rik och fin bondhustru i Sverige, der hon ju skulle få lefwa som en fru. — Nu insåg hon klart, att hon jagat efter en skimrande såpbubbla, en hägrings gyckelbild, som oaktadt all sin glans ej förmått tillfredsställa hennes andes längtan efter något oförgånligt godt, utan som skulle fört henne i olycka och föderf. Minnet af en ren barndomskärlek återförde henne till den enkla barndomstro, som hon, bländad af fäfangans irrbloß, nära på alldeles förlorat.

Greta beslöt att återvända till fädernes-

landet, och om Brännbäck-Ant ännu älskade henne, räcka honom sin hand och blifwa hans trogna ledsagersta genom lifwet. Då denna tanke wafnat hos henne, såg hon oemotståndligt på sin hand och — hwilken obeskriflig känsla af bekländhet, blygsel och sorg erfor hon ej wid blicken på den ring Petter Ols-son gifwit henne. Huru hade hon kunnat inbilla sig älska denna man, som nu föreföll henne nästan affskyvärd?

Petter Ols-son war också werkligen ingen hyggelig yngling, ehuruwäl han pralade med guldbelagda fjärilswingar, då han småfwade omkring Greta i drömmen och fantasien. Han tittade alltför ofta för djupt i glaset, lesde i allmänhet ett alltför gladt lif och war slutligen alltför benägen, att plocka hwarje blomma han såg. Flere än en gång hade han i en försvarlig flors-huswa besökt sin fästmo, men Greta hade hittills blundat för alla dessa fel. — Men nu, då hennes ögon ändtli- gen öppnades, tvefode hon ej länge, innan hon återjände förlofningsringen och sade Ols-son för alltid farwäl. — Den öfwergifne fästmannen tog sig — kånste i sorgen? — ett rus, friade efter tre dagar till en annan flicka och wardt troligen således snart tröstad öfwer förlusten.

Ehuru Ols-son egentligen utspelat sin rol i wår berättelse, skola wi ännu följa honom ett stycke på hans lefnadswäg, ty det kan ju wara nyttigt, att se hwart den widare ledde.

Ols-son fortfor med sitt obändiga ungtarls- lif ännu några månader, men då gifte han sig med den flicka, med hwilken han förlof- wade sig några dagar efter den dag, då han fick sorgen af Greta. Denna flicka war en wacker, men i högsta grad fåfång „herrskaps- piga“ från närmaste herregård.

Bröllopet stod med mycken pomp och ståt. Icke länge derefter mottog Petter hemmansbruket efter fadren, som blef „undantagsman“, eller slytningsman, såsom wi hos oss kallar det.

Det händer ofta, att äktenskapet gör af en supig yngling en nykter man. Kärleken till den unga hustrun och den hemtrefnad, en god maka förstår åstadkomma samt bekymren för framtiden, allt bidrager till att lägga band på passionen och föra den förwillade ynglingen in på en annan bättre bana.

Dock händer det ibland, att äktenskapet förvärrar den sak det borde förbättra. Så olyckligt war förhållandet med Petters äkten-
skap. Sedan han blef gift, tilltog bränvinsbegäret till den grad, att Petter inom kort syntes vara en ohjelpig drinkare, hemfallen åt dryckenskapslastens alla bedröfliga följder. Beklagligtwis war Karin — ja hette hustrun — till stor del orsaken härtill. I stället för att använda alla till buds stående medel för att afwända det onda, tillfredsstälde hon sin fåfänga med att anskaffa nya dyrbara kläder, som uppslukade inkomsterna, och satte Petter oupphörligt i bryderi om mynt. Föröfrigt roade hon sig slitigt tilljammans med lifsinnade kaffesystrar, under ständigt glam wid kaffebrudet. Hemmet wärderade hon icke, och ingenting gjorde hon för att få det kärt och trefligt för mannen. Petter fortfor därför, att efter gammal wana förlusta sig i glada sup- och spelbröders sällskap. Det war i sådana kretsar, som han blef en utstuderad drinkare. Allt gick baklänges i hans hem. Tjenstefolket blef alltmera lifgiltigt och snart war all ärlighet och pligttrogenhet förswunna. Enhwar drog åt sitt håll och riftade sig på

husbondens bekostnad. Karin var för mycket upptagen af sina nöjen och kläder för att kunna egna sig åt de husliga, mycket mindre åt de yttre ekonomiska, arbetsbestyren och göromålen. Man kan tänka hvad slut en sådan hushållning måste taga. Fylleri och fåfänga, i förening med tjenarens oärlighet och försumlighet var den kräfta, som borttärde förmögenheten och wälståndet.

Slutligen återstod för Karin och Petter ingen annan utväg att godtgöra sina fordringsägare, än att bortfölja såwäl hemmanet som lösegendomen. Den möjliga återstoden efter skuldernas betäckande hade våra olyckliga unga makar beslutat använda till respenningar, ty de skulle — emigrera. Amerika, denna så många olyckliga waresers sista tillflyktsort, war det land, der de hoppades finna sin utkomst och bergning. I Sverige wille de icke stanna, ty der man sett deras wälstånd ruineras på ett så lättfattigt sätt, der hade de icke mod att försöka mera repa sig.

Suruwida de icke lyckats eller lyckats i sin föresats, att i det fremmande landet genom tråget arbete och sparsamhet med förenade krafter söka återwinna helst en del af det förlorade wälståndet, weta wi icke. Ett weta wi, och det är, att de bittert fingo ångra sitt föregående lättfattiga lif. Petter förbannade sitt osläckliga bränwinsbegär, som störtat honom från höjden af wälmåga i djupet af brist och bekymmer samt gjort hans skönaste ålder till en eländets och lastens tid. Karin fälde också bittra tårar wid minnet af den fälla tid, då hennes hjerta ännu war rent och ofskuldigt, oanstucket af fåfängans gift.

VI.

En wacker Augustidag gick Greta ombord på en ångbåt, som skulle afgå till hennes hemland. Med hwilka känslor hon anträdde hemresan, kunna wi bättre tänka öf än beskrifwa. Både wemodiga och glada känslor fylde hennes bröst. När hon på afstånd såg sitt hemlands skogar och skär, kunde hon ej längre hindra tårarna att få fritt lopp.

Sent en afton lade ångbåten till i W. hamn. Genom natten ilade Greta mot hemmet, drifwen af den mest brinnande längtan, att få återse moder och syston och — behöfwa wi säga det? — barndomswännen, den engång förgättna, men nu så högt älskade och efterlängtade.

Men ju närmare hon nalkades hembyn, desto mer bafwade hennes upprörda hjerta, det bafwade wid tanken på, att hon kanske ej mera wore älskad, älskad af honom, den enda, som nu kunde återge henne hennes lifs värde och glädje.

Med klappande hjerta bultade Greta på dörren till sin moders stuga; hon sade sitt namn och wäntade otåligt det ögonblick, då hon skulle få sluta den innerligt älskade modren och de kära små systonen i sina armar. O, we! dörren öppnades, men — fremmande war den rösten, som hördes, och ofärdigt det ansigte, som i det klara månskenet mötte Gretas öga! Nästan förintad och med halfqwäfd stämnia utropade Greta: hwar är min mor?

— Din mor? du menar wäl Stenholms Greta? sade den fremmande; hon är ej mera här.

— Nå, säg då i himlens namn, hwar är hon, fort, skynda! Beswer hon? är hon död? sjuk?

— Död, war det hemiska swaret.

Greta sjönk i den fremmande qwinnans armar. Qwinnan ropade på sin man och de inburo Greta samt lade henne ned på en bädd på golfwet, wätte hennes tinningar med watten och gjorde allt för att återkalla lifwet i den unga flickan.

— Swad hon måtte hålla af sin mor! sukade den fromma qwinnan, och mannen ströf en klar wattendroppe ur ögat.

— Jag skall lyfta in hennes saker och betala skjutsbonden, så att han får fara, sade mannen och gick ut.

Gretas själsspänning hade warit så stark, att hon nu föll i en wanmäktig slummer och waknade först långt fram på morgonen. Då fick hon weta, att hennes mor dött för några wckor tillbaka och att hennes syston bodde hos Brännback-Anders.

— Hos Brännback-Ant! afbröt Greta.

— Ja, han wille ej, att de stackars små skulle spridas som fogelungar kring werlden, utan lofwade, att föda och fostra dem. Men, afbröt sig qwinnan, det är wißt dig, Greta, som han så ofta talat om och sagt, att bara du skulle komma hem, så skulle det bli så roligt, att du är en så snäll flicka och att du nog skulle bli en god mor för dina små syston.

— Har han sagt det, mor? Gud wälsigne honom?

— Ja, han är så god, så god, att du aldrig kan tro det, Greta, sade den goda qwinnan. Du wet ju, att torpet här hör under hans hemman och wi ha nu arrenderat det,

tills du eller dina syskon skulle kunna taga det — — men, Greta, jag tror, att Anders helst toge — dig till hustru, och det wore ju nog så bra.

Greta rodnade djupt, men war god nog, att ej förebrå qwinnan hennes ogrannlaga, men wälwilliga yttranden.

Stor war den barnsliga glädje, med hwilken Gretas syskon mottogo henne, då hon kom till Brännbacka; men ännu större war den förtjusning, som Anders' öga afspeglade, när den länge saknade barndomsbruden inträdde.

Wi skola ej slösa ord på beskrifningen af ett möte, som för hwarje känsligt hjerta, hwilket engång älskat jannt och innerligt, ändå torde stå lifsom lifslefswande.

Ett år efter detta glada återseende inflyttade Greta såsom ung lycklig maka för alltid i Anders hus. Rif på lifwets erfarenheter och luttrad genom de sjäslidanden, hon utstått allt se'n den dag, då hon klart insåg sitt förwillade hjertas tillstånd, kunde och förstod hon nu, huru hon skulle göra ett hemlyckligt, och genom starka andliga band fästa sin makes hjerta wid det goda och wid henne sjelf.

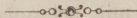
Wid samma wackra fjärd, på hvars strand hennes faders hydda hade stått, förflöto nu hennes dagar i frid och glädje, omhuldad som hon war af en älskwärd och ädel man och omgifwen af sina älskade syskon, i hwilkas glada krets nya jollrande små med tiden inträdde.

En lugn och stilla sommarafstn rodde wåra wänner på sjön, beundrande qwällens skönhet och den nedgående solens gyllene glans. Då yttrade Gretas nu 19-åriga syster Anna:

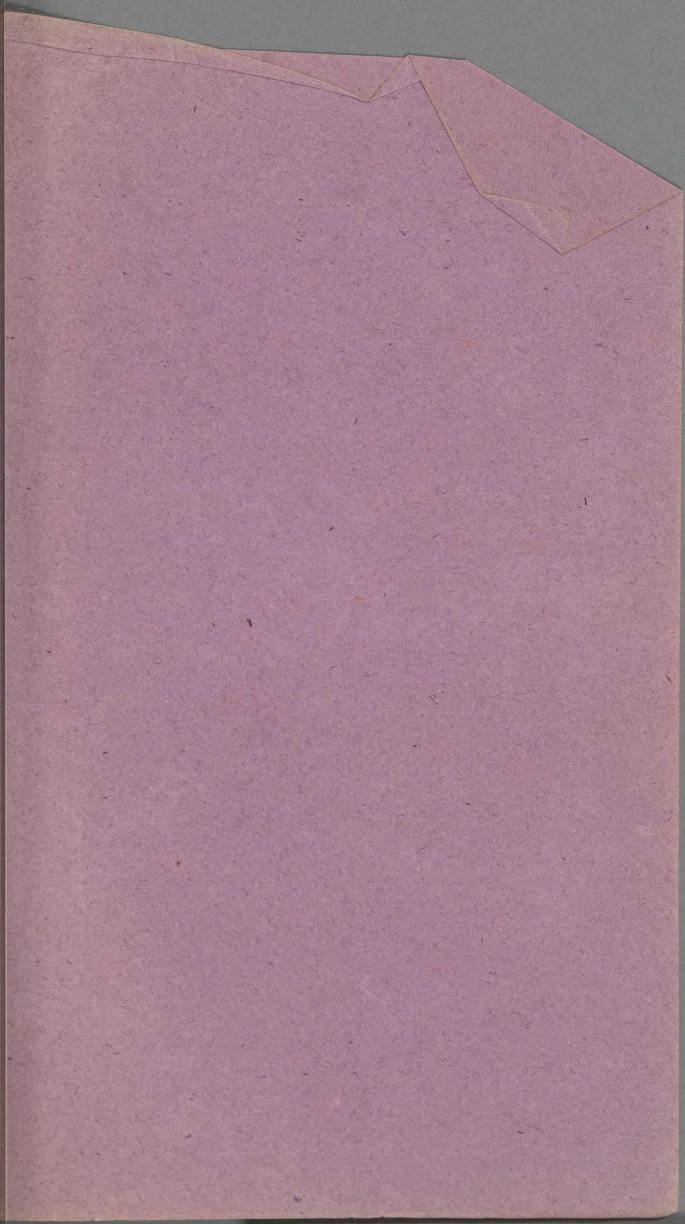
— Adf, ben som nu med solen finge flyga dit bort till fjerran ofända länder i wester!

— Greta! war det ej roligt der borta i Sverige, der du fick wara så länge, länge?

— Lilla fjolla! swarade Greta halft skämtsamt, men ändå så hjertligt allwarligt; du längtar till fremmande, ofända länder och glömmes, hur mycket du eger här hemma; här har du anförwandter och wänner, här har du hem, kärlek och tro, derborta — du anar ej, hwad som der kunde möta. — Anna! o, älska ditt land, din hembygd, din barndoms frid, älska framför allt den Gud, som kläder jorden lika skön i öster som i wester, och som skänkt dig ett fadernesland, rikt på så många lekamliga och andliga wälsignelser, och — du skall aldrig mera längta till fremmande land från fadernestranden!

er:
i
?
at-
du
ab
a;
ör
ou
ne-
d,
lli
er
re-
de-
ne-
re-

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

